

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3813

Vragen van het lid **Boswijk** (CDA) aan de Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en voor Natuur en Stikstof over *het boek «De Melkveerevolutie, Lessen van de landbouwtransitie op Schiermonnikoog»* (ingezonden 10 augustus 2022).

Mededeling van Minister **Van der Wal-Zeggelink** (Natuur en Stikstof) (ontvangen 31 augustus 2022).

Vraag 1

Bent u bekend met het boek «De Melkveerevolutie»¹?

Vraag 2

Klopt het, zoals in het boek beschreven, dat een milieuvergunning en Natuurbeschermingswetvergunning niet kan worden aangepast als een boer bijvoorbeeld zijn veestapel vrijwillig verkleint, waarbij dus de druk om de omgeving afneemt?

Vraag 3

Begrijpt u dat door wantrouwen richting de overheid boeren huiverig zijn om hun huidige milieuvergunning aan te passen of een nieuwe aan te vragen?

Vraag 4

Deelt u de mening dat de overheid hiermee een belemmerende factor is in de beoogde transitie?

Vraag 5

Bent u het eens met de stelling dat het wenselijk is dat een milieuvergunning zoveel mogelijk overeenkomt met de actuele situatie? Zo ja, bent u bereid om het mogelijk te maken dat bij bestaande milieuvergunningen, waarbij op vrijwillige basis de veestapel wordt verkleind en dus de milieudruk afneemt, het aanpassen van de bestaande vergunningen zonder juridische risico's mogelijk te maken? Zo nee, waarom niet?

¹ Erisman, Jan Willem & Koen van Wijk, Gorredijk 2022 «De melkveerevolutie: Transitie naar een duurzame landbouw op Schiermonnikoog».

Vraag 6

Hoe kijkt u, met het oog op de gebiedsprocessen, naar het idee van milieugebruiksruimte en gebiedsvergunningen waarbinnen ondernemers onderling kunnen uitwisselen of handelen?

Vraag 7

Hoe gaat u ervoor zorgen dat deze belemmeringen niet ook elders bij extensiveren zich voor gaat doen, gezien het feit dat uit de transitie op Schiermonnikoog bleek dat inkomenssteun een belangrijke belemmering is om een gedeelte van de koeien op te kopen?

Vraag 8

Klopt het dat voor de vergunningverlening het van belang is dat er een geloofwaardige en onontkoombare aanpak ligt voor stikstofreductie en natuurherstel? Zo ja, is het vervroegen van het jaartal voor 50% stikstofreductie van 2035 naar 2030 hiervan een essentieel onderdeel?

Vraag 9

Bent u bekend dat volgens het CBS 16.000 boeren geen opvolger hebben en hiervan 60% boven de 55 jaar is²?

Vraag 10

Begrijpt u dat het voor boeren zonder opvolger van bijvoorbeeld 55 jaar het nu vaak nog geen optie is om te stoppen maar over 12 jaar, bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, wel?

Vraag 11

Klopt het dat met 67 jaar als pensioengerechtigde leeftijd en het vervroegen van 2035 naar 2030 er waarschijnlijk een grote groep boeren zonder opvolger mogelijk «net te laat» gestopt is om bij te dragen bij de 50% stikstofreductie voor 2030?

Vraag 12

Ziet u een mogelijkheid voor een vrijwillige regeling om boeren bijvoorbeeld zonder opvolger nu al te laten inschrijven voor een ruimhartige stoppersovereenkomst die voor de onontkoombaarheid ook notarieel wordt vastgelegd, waarbij de stikstofwinst in de toekomst alvast kan worden ingeboekt, maar pas wordt geëffectueerd op het moment dat de betreffende boer de pensioengerechtigde leeftijd bereikt? Zo ja, welke stappen gaat u ondernemen om deze regeling in te stellen en op welke termijn? Zo nee, welke bezwaren ziet u?

Vraag 13

Bent u bekend met het feit dat veel boeren, waaronder vooral in de leeftijd van 55 jaar of ouder, vaak best bereid zijn om vrijwillig een veestapel te krimpen? Bent u van plan om met een regeling te komen waarbij boeren niet geheel stoppen maar vrijwillig, tegen een vergoeding, hun veestapel verkleinen?

Vraag 14

Zijn de fiscale belemmeringen bij het aanstaande belastingplan weggenomen, gezien het feit dat een van de vele drempels die boeren ervaren die willen deelnemen aan een vrijwillige stoppersregelingen zijn fiscale regelingen zoals bijvoorbeeld bij bedrijfsbeëindiging en het feit dat de Kamer meerdere moties heeft aangenomen om deze drempels weg te nemen? Zo nee, waarom niet?

Mededeling

De vragen van lid Boswijk (CDA) van 10 augustus jl. met als onderwerp «Het boek «De Melkveerevolutie, Lessen van de landbouwtransitie op Schiermonnikoog»» kunnen niet binnen de gebruikelijke termijn worden beantwoord. De

---

² Boerenbusiness, 13 januari 2021 «Ruim 16.000 bedrijven hebben geen opvolger» (<https://www.boerenbusiness.nl/video/10890536/ruim-16000-bedrijven-hebben-geen-opvolger>).

reden van het uitstel is dat afstemming van de beantwoording van deze vragen extra tijd vergt.
Het streven is de antwoorden zo spoedig mogelijk aan uw Kamer te sturen.